

Miljøstyrelsen

10. maj 2006

Bilag 1

1. Udviklingen i salget af pesticider

På samråd om frugt og grønt 15. marts 2006, udtalte ministeren sig om udviklingen i det samlede pesticidforbrug. Denne udvikling har ministeren kommenteret i besvarelsen af spørgsmål nr. S 3946. Det fremgår af besvarelsen, at det samlede salg af aktivstoffer i plantebeskyttelsesmidler er faldet fra begyndelsen af 90-erne og frem til 2000. Det er faldet fra 5-6.000 tons årligt og er på et niveau på omkring 3.000 tons årligt i dag

I brev fra Det Økologiske Råd af 6. april 2006, er der i tabel 1 angivet behandlingshyppigheden i landbruget fra 2000 til 2004. Af Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. S 3331 fremgår det, at det ikke er muligt at opgøre behandlingshyppigheden i frugt og grønt, det fremgår videre at ministeren har bedt Miljøstyrelsen undersøge muligheden for, at der indsamles data for pesticidanvendelsen i nogle hovedafgrøder i forbindelse med den målrettede bedriftsrådgivning i frugt og grønt.

Det Økologiske Råd har i brev af 6. april og 20. april givet nogle bud på forbrugsudviklingen i frugt- og grøntproduktionen, ved

1. at se på salget i perioden 2000 til 2004 af de aktivstoffer, der i 2005 var godkendt til brug i æbler, og ved
2. at trække landbruges andel af salget af plantebeskyttelsesmidler fra det totale salg af disse midler og tillægge restmængden frugt- og grøntproduktionen.

Ad. 1

Den opgørelse, der fremgår af tabel 2, i brevet af 6. april, viser salget (2000 – 2004) af de svampemidler, der i 2005 var godkendt til brug i æbler, fratrukket den andel af salget, der kan tilskrives landbruget. Denne opgørelse er imidlertid meget usikker både som udtryk for forbrugsudviklingen af svampemidler i æbler, og som udtryk for forbrugsudviklingen i gartneri og frugtavl generelt. Det er der flere årsager til.

1. Dels er det ikke alle de stoffer som er medtaget i opgørelse, der har været godkendt til brug i æbler i hele perioden 2000 – 2004,
2. dels må mange af stofferne bruges i andre afgrøder end æbler, hvorfor det salg, der har været, ikke udelukkende kan tilskrives æbler. Eksempelvis blev tolylfluamid først godkendt til brug i æbler i 2003, og da stoffet tillige må anvendes i pærer, ribs, solbær, hindbær, jordbær, tomater og pryplanter, er salget af dette stof ikke nogen god indikation for forbruget i æbler
3. dels må en række andre stoffer – og det gælder såvel svampemidler, som ukrudtsmidler, insektmidler og vækstreguleringsmidler, end de der er medtaget i opgørelsen, bruges i gartneri og frugtavl, hvorfor opgørelsen heller ikke er en god indikation for den samlede forbrugsudvikling i gartneri og frugtavl.

Ad.2

Miljøministeren har i sin besvarelse til Folketinget af spørgsmål S 4259, kommenteret Det Økologiske Råds opgørelse af pesticidforbruget i frugt- og grønt produktionen. Det fremgår heraf at den anvendte opgørelsesmetode er så usikker, at miljøministeren ikke på den baggrund vil give sig ud i spekulationer over forbrugsudviklingen i frugt og grønt.

Det fremgår endvidere af besvarelsen af spørgsmål S 4259 at miljøministeren vil bede Miljøstyrelsen få igangsat en vurdering af om det på grundlag af salgstallene er muligt med en rimelig sikkerhed at opføre den mængde aktivstof, der kan tilskrives frugt- og grøntproduktionen.

Besvarelsen af spørgsmål S 3331, S 3946 og S 4259 vedlægges.

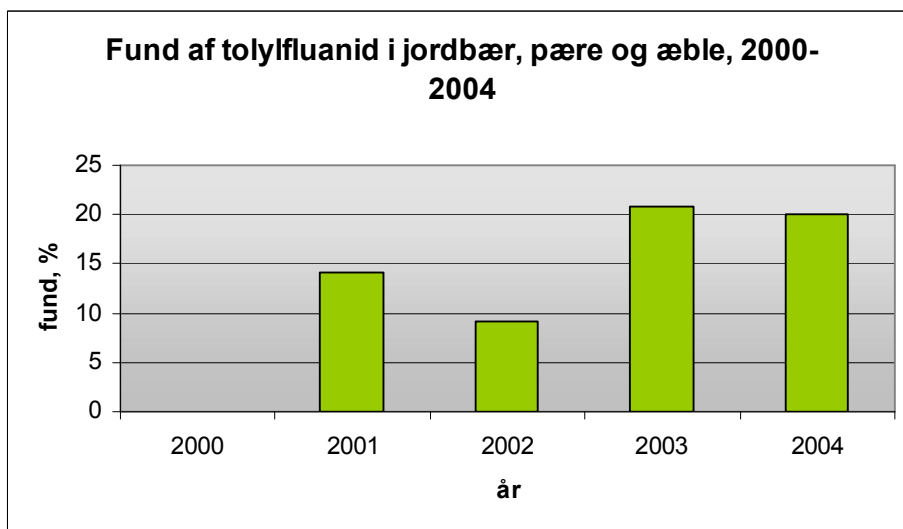
2. Fund af Pyrimethanil og Tolyfluanid

Fødevarestyrelsen og Danmarks Fødevareresforskning har med hensyn til fund af Pyrimethalin og Tolyfluanid, samt udviklingstendenser i restindhold, oplyst følgende:

Pyrimethanil først er medtaget i kontrolprogrammet fra 2003, dog blev der gennemført en særundersøgelse for pyrimethanil i jordbær i 2001. Endvidere blev der i 2004 konstateret problemer med analysekvaliteten af pyrimethanil, hvorfor resultaterne for 2004 for dette stof er trukket tilbage. Disse resultater indgår ikke i den rapport over undersøgelserne, der er udgivet af Fødevarestyrelsen, men de er af tekniske årsager stadig at finde i det offentliggjorte regneark. Resultaterne af pyrimethanil fra 2004 indgår stadig i Det Økologiske Råd's beregninger, selvom det tidligere er understreget, at disse tal ikke skal medtages i beregninger, da de hermed bliver misvisende. Det skal bemærkes at resultaterne for pyrimethanil er udeladt i alle beregninger fra Fødevarestyrelsen/Danmarks Fødevareresforskning.

Det Økologiske Råd har fokuseret på stigningen i fund af de to svampemidler pyrimethanil og tolyfluanid i perioden 2000-2004. Rådet har fundet en stigning i indholdet af disse midler fra 0% til 56%. Ligeledes har Det Økologiske Råd fundet en stigning i indholdet af pesticidrester generelt i jordbær, æble og pære, jf. fig. 1 i brevet fra Det Økologiske Råd.

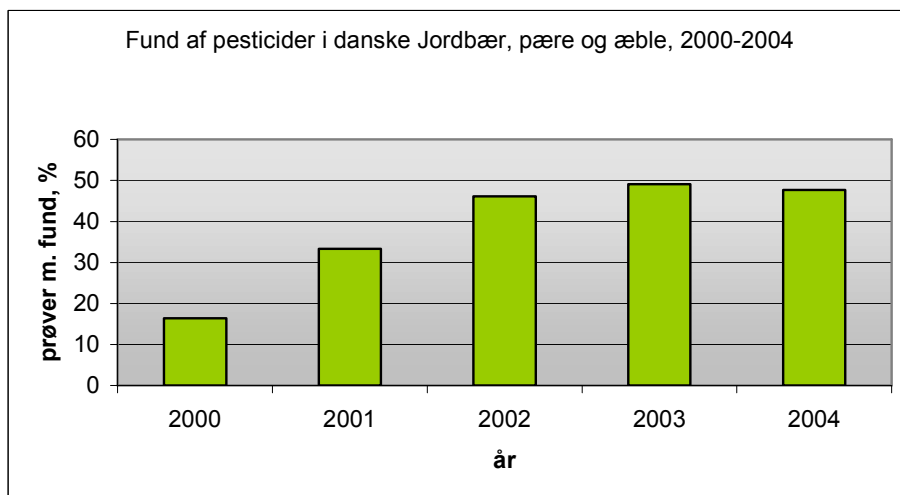
Fund af tolyfluanid i dansk produceret jordbær, pærer og æbler kan ses af nedenstående figur 1. Det skal bemærkes at der kan være store udsving i antallet af fund, da prøvetal for de enkelte afgrøder varierer ganske meget fra år til år, og at der fra år til år kan være stor forskel på hvilke afgrøder pesticidet er tilladt til.

Figur 1.

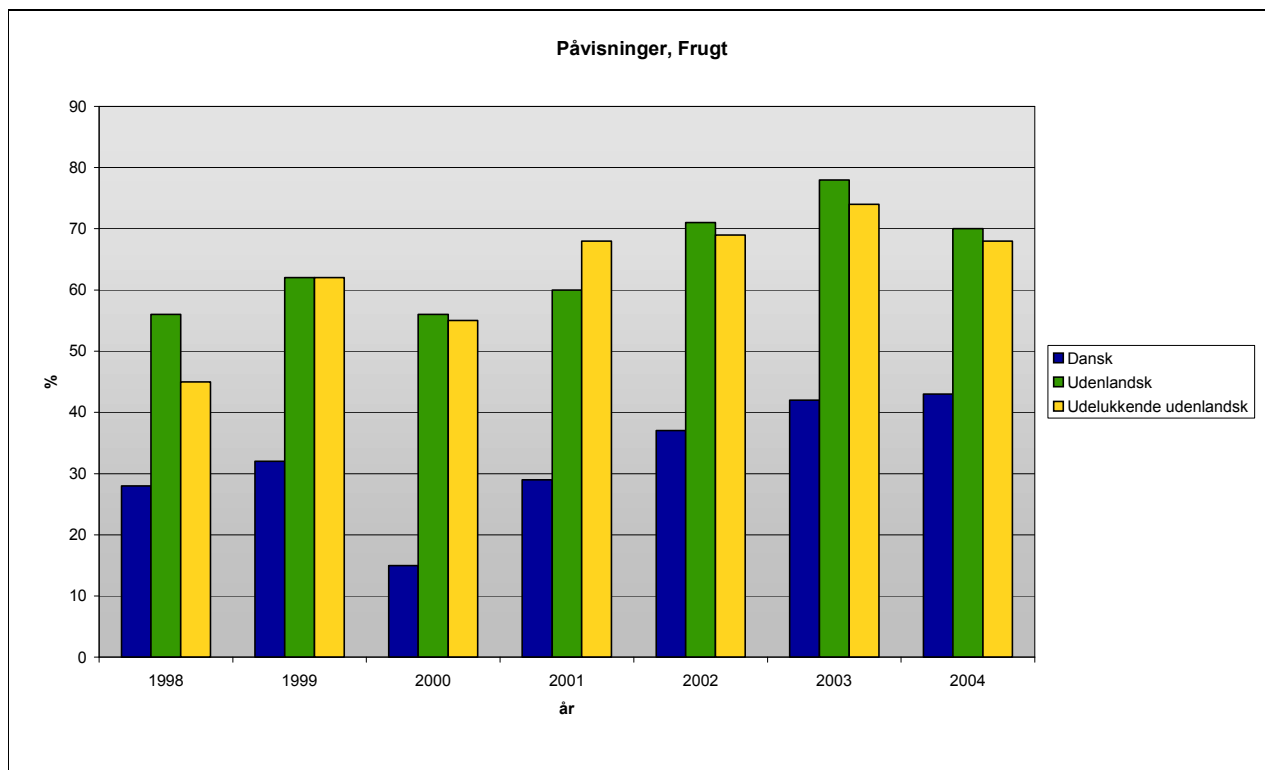
Fund af pesticidrester i danske jordbær, pærer og æbler, fremgår af nedenstående figur 2. Det skal igen bemærkes, at tallene for 2004 ikke indeholder pyrimethanil resultater. Af denne figur fremgår, at der i perioden fra **2002** til **2004** ikke er signifikant forskel på frekvensen af fund i de nævnte afgrøder. Dog ses en stigning i prøver med fund fra 2001-2002, hvilket skyldes, at chlormequat i

2002 blev inkluderet i kontrolprogrammet for danske pærer (i 2001 blev der analyseret for chlormequat i udenlandske pærer). Dette gav en markant stigning i påvisningshyppigheden for pærer, hvilket giver udslaget i denne figur 2. Figur 2 burde være identisk med den øverste kurve i Det Økologiske Råd's figur 1, idet det er den samme tendens, man ønsker at illustrere. Det skal understreges, at nedenfor viste figur 2 er baseret på de korrekte tal fra den danske pesticidkontrol.

Figur 2.

Generelt kan det siges, at der i år 2000 blev fundet bemærkelsesværdig få prøver af dansk frugt med indhold af pesticider, se nedenstående figur 3. Derfor mener Danmarks Fødevareforskning, at 2000 er dårligt udgangspunkt for en sammenligning, og at man bør gå længere tilbage, for at få et reelt billede af udviklingen af prøver med fund. Det bemærkes, at der i perioden 1998-2004 ses en stigning i antallet af prøver med fund, som tidligere nævnt af Det Økologiske Råd. Det skal dog pointeres, at prøveplanen har vekslet fra år til år og at man derfor ikke direkte kan sammenligne fund af pesticidrester fra år til år.

Figur 3.

3. Forbrug af tolylfluamid og pyrimethanil skal ophøre

I godkendelsesordningen for pesticider vurderes det om anvendelsen af dem udgør en uacceptabel risiko for miljø- eller sundhed herunder forbrugernes sundhed.

Hvis brugen af pesticider indebærer en uacceptabel risiko kan de ikke godkendes. Omvendt kan brug af pesticider der IKKE indebærer en uacceptabel risiko for miljø- eller sundhed ikke forbydes.

I forbindelse med godkendelserne af pesticider fastsættes der - ud fra EU's principper - maksimalgrænseværdier for, hvor meget der må være af aktivstofferne i de enkelte afgrøder. Medfører brugen af et pesticid, at grænseværdien overskrides i en afgrøde, kan midlet ikke godkendes til brug i den pågældende afgrøde.

De to stoffer, som Det Økologiske Råd har sat fokus på, nemlig Tolylfluamid og Pyrimethanil, giver rester i afgrøderne, men da de fastsatte maksimalgrænseværdier ikke overskrides er der ikke grundlag for at forbyde stofferne.

Det skal endvidere gøres opmærksom på at længe grænseværdierne ikke er overskredet, er der ikke med et sundhedsmæssigt problem.

4. Dyrkningsvejledninger

Det Økologiske Råd har en række kritiske bemærkninger til dyrkningsvejledninger for frugt og grønt.

Frugt- og grøntrådgivningen er blevet bedt om at kommentere kritikken. Når disse kommentarer foreligger, vil det blive vurderet om, der er baggrund for at indarbejde yderligere muligheder for at reducere pesticidanvendelsen og restindholdet i frugt og grønt, i dyrkningsvejledningerne.

5. Vejledende behandlingshyppigheder og måltal for frugt og grønt

Kirsten Jensen-udvalget konkluderede, at det ikke var muligt at opgøre behandlingshyppigheden i frugt og grønt.

Som tidligere oplyst har miljøministeren anmodet Miljøstyrelsen om at få igangsat en vurdering af om det på grundlag af salgstallene er muligt med en rimelig sikkerhed at opgøre den mængde aktivstof, der kan tilskrives frugt- og grøntproduktionen og om at undersøge muligheden for, at der indsamles data for pesticidanvendelsen i nogle hovedafgrøder i forbindelse med den målrettede bedriftsrådgivning i frugt og grønt.

Kirsten Jensen udvalget konkluderede, at der ikke, modsat det som er tilfældet for landbrugsafgrøder, var et tilstrækkeligt fagligt/forsøgsmæssigt grundlag til at udarbejde måltal for frugt og grønt afgrøder. Det er årsagen til, at Pesticidplan 2004 – 2009 ikke indeholder kvantitative reduktionsmål for gartneri og frugtavl og grunden til at der ikke, som for landbruget udarbejdes handlingsplaner.

Miljøministeren har bedt Miljøstyrelsen om at anmode Dansk Landbrugs Rådgivning og Danmarks JordbrugsForskning om at vurdere, hvorvidt det er muligt at fastsætte **vejledende** måltal for nogle frugt og grønt hovedafgrøder, og efterfølgende indarbejde disse i dyrkningsvejledningerne, med henblik på at give avlerne en ide om hvilket niveau pesticid anvendelsen kan ligge på ved en fornuftig dyrkningsstrategi.

6. Merpris for dansk produceret frugt og grønt

Det ligger udenfor miljøministerens område at regulere prisen på frugt og grønt - det er en sag der må afklares mellem avlerne, detailhandlen og forbrugerne.

Hvad angår fund af pesticidrester i dansk frugt og grønt sammenlignet med rester i udenlandsproduceret – frugt- og grønt har Fødevarestyrelsen oplyst følgende:

Det Økologiske Råd mener ikke, at der er hold i påstanden om, at der findes færre rester i dansk frugt sammenlignet med udenlandsk. I den forbindelse sammenligner Det Økologiske Råd påvisningshyppigheden i hhv. danske og New Zealandske æbler, hvor 33% af de New Zealandske prøver indeholdt pesticidrester mod 41% i de danske æbler. Danmarks Fødevareforskning har tidligere påpeget, at prøveplanen ikke er baseret på sammenligning af enkelte lande mod hinanden pga. for lave prøvetal. Tillige er der ikke statistisk belæg for sammenligning af 3 prøver mod 32 prøver.

Som det ses af figur 3 under besvarelse af punkt 2, er der forskel på dansk og udenlandsk produceret frugt mht. antallet af prøver med fund af pesticidrester. Der er her skelnet mellem "udenlandsk" og "udelukkende udenlandsk". Førstnævnte er afgrøder, der også produceres i Danmark, som æbler, tomater etc. Hvorimod "udelukkende udenlandsk", er afgrøder, der udelukkende produceres i udlandet, f.eks. appelsiner, kiwi etc.

I Fødevarestyrelsens overvågningsrapport 1998-2003 har Danmarks Fødevareforskning fremhævet 16 afgrøder, der bidrager til 96% af befolkningens pesticidindtag og undersøgt, om det er muligt at afgøre, om der er forskel på restindholdene i et land frem for et andet. De undersøgte afgrøder er appelsin, æble, mandarin, pære, banan, citron, vindrue, melon, fersken, kiwi, gulerødder, agurk, peberfrugt og salat. Hovedkonklusionen var, at frugt og grønt produceret i

Danmark har lavere hyppighed af pesticidrester sammenlignet med afgrøder dyrket i udlandet. I disse sammenligninger er data for 6 år samlet for at få et sammenligneligt datagrundlag. Kun lande med et vist prøvetal indgik i disse sammenligninger, ellers blev prøverne slået sammen i "andre lande" og blev sammenlignet som dansk kontra udenlandsk.

7. Revurderingen bør prioriteres

Miljøstyrelsen arbejder på at nedbringe den pukkel af fornyede godkendelser af pesticider, der er opstået. Det forventes således, at puklen vil være afviklet i løbet af 2007.

Det er nødvendigt at behandle ansøgningerne om fornyet godkendelse i kronologisk rækkefølge for at få de ældste sager behandlet først, frem for at prioritere de stoffer, der medfører pesticidrester i frugt og grønt.

Alle de stoffer, der i dag er godkendt til brug i frugt og grønt vil give restkoncentrationer i et eller andet omfang. Og restkoncentrationsundersøgelser skal vurderes af Fødevarestyrelsen, før der kan træffes afgørelse om fornyet godkendelse af produkter med et givet stof.

Det er sjældent, at der bliver ændret i en eksisterende afgørelse ud fra vurdering af restkoncentrationer i afgrøden. Og endelig vil det ikke vare så meget længere end de 10 år, før den fornyede vurdering foretages, når sagspuklen er afviklet i løbet af 2007.

8. Fejl i Sprøjteudstyr

Fødevareministeriet har oplyst, at det er korrekt at Plantedirektoratet udfører eftersyn af sprøjteudstyr.

9. Forslag til initiativer over for pesticidforbruget og pesticidrester i frugt og grønt

9.1. En årlig afrapportering af pesticidforbruget i dansk gartneri og frugtavl.

Miljøministeren har bedt Miljøstyrelsen få igangsat en vurdering af om det på grundlag af salgstallene er muligt med en rimelig sikkerhed at opgøre den mængde aktivstof, der kan tilskrives frugt- og grøntproduktionen og om at undersøge muligheden for, at der indsamles data for pesticidanvendelsen i nogle hovedafgrøder i forbindelse med den målrettede bedriftsrådgivning i frugt og grønt.

9.2. Lettilgængelig årlig afrapportering af pesticidfund

Fødevarestyrelsen offentliggør årligt fund af pesticidrester fra den danske pesticidkontrol. Resultaterne fra 2004 er, i modsætning til tidligere år, blevet offentliggjort i en lettilgængelig form, således at forbrugere let kan orientere sig om de fund af pesticidrester, der ligger over gældende grænseværdier. I erkendelse af, at den reducerede form for offentliggørelse ligeledes medførte en reduktion i informationer om pesticidfund generelt, har Fødevarestyrelsen efterfølgende gjort alle analyseresultater, også fund under grænseværdierne, tilgængelige på hjemmesiden.

9.3. Iværksættelse af forsøg med henblik på udvikling af sprøjtestrategier der minimerer restindholdet af pesticider

Det kan oplyses, at Danmarks Jordbrugsforskning via en toårig bevilling fra Fødevareministeriet i øjeblikket er i gang med at etablere en GLP akkreditering for udførelse af forsøg og analyser af pesticider i gartneri- og frugt-avlskulturer med henblik på at sikre erhvervet adgang til dokumentation for både effekt og restindhold under danske dyrkningsforhold. Der er p.t. ingen GLP akkrediterede enheder i Danmark, der er godkendt til at udføre forsøg indenfor gartneri- og frugtavlsområdet. Med en GLP akkreditering vil det blive muligt både at gennemføre de forsøg, der kræves i forbindelse med registrering af nye produkter, men også strategiforsøg, som har til formål at kunne anvise erhvervet strategier, som minimerer

indholdet af pesticidrester i frugt og grønt, og dermed bidrage til udarbejdelse af nye dyrkningsvejledninger (se pkt. 9.7).

9.4. Restanalyser spores tilbage til den enkelte avler og benyttes i rådgivning om minimering af pesticidrester i frugt og grønt

Både Det Økologiske Råd og senest Dansk Gartneri (ved brev af 6. marts 2006), har opfordret Fødevarestyrelsen til at gøre pesticidresultaterne tilgængelige i en form, således at konsulenterne kan bruge disse resultater til rådgivning af avlerne med henblik på at minimere pesticidindholdet i danske afgrøder.

Det skal hertil påpeges, at prøver til den danske pesticidkontrol altid udtages i første omsætningsled, hvor fødevareregionerne i henhold til fødevarerelovgivningen har adgang til at udtage prøven. I forbindelse med udtagning af frugt og grønt, vil denne prøveudtagning sædvanligvis foretages i grossistledet. Fødevarestyrelsen udtager derfor ikke afgrøder direkte hos avleren.

Fødevarestyrelsen ser positivt på ønsket fra Det Økologiske Råd og Dansk Gartneri om at få oplysninger om fund i danske afgrøder hos den enkelte avler gjort tilgængelige, idet det netop er intentionen at styrke rådgivningen og dermed give bedre mulighed for nedbringelse af pesticidindholdet i danske afgrøder. Det kan oplyses at, Fødevarestyrelsen og Dansk Gartneri allerede har haft en positiv og konstruktiv dialog med Dansk Gartneri omkring en ordning vedr. videregivelse af analyseresultater. Den nærmere procedure vil i nær fremtid blive aftalt mellem Dansk Gartneri og Fødevarestyrelsen.

9.5. En styrket indsats for hurtigere godkendelse af pesticider

Miljøstyrelsen arbejder på at nedbringe den pukkel af fornyede godkendelser af pesticider, der er opstået. Det forventes således, at puklen vil være afviklet i løbet af 2007.

Nye pesticider giver ikke nødvendigvis færre pesticidrester, og er ikke nødvendigvis mindre skadelige end gamle pesticider

9.6. Udarbejdelse af handlingsplaner for frugt og grønt, der minimerer indholdet af pesticidrester i frugt og grønt samt pesticidforbruget

Der er, ifølge Kirsten Jensen-udvalget ikke grundlag for at fastsætte kvantitative reduktionsmål for anvendelsen af pesticider i frugt og grønt, og der kan derfor ikke udarbejdes handlingsplaner for frugt og grønt på samme måde som i landbruget.

Dertil bemærkes det af Fødevareministeriet, at den af Det Økologiske Råd foreslåede indsendelse af sprøjtejournal samt en evt. handlingsplan til Plantedirektoratet vil være nye krav, der pålægger gartnerierhvervets administrative byrder.

9.7. Nye dyrkningsvejledning

Hvis der er mulighed for at udarbejde **vejledende** måltal for nogle af frugt og grønts hovedafgrøder, vil disse kunne indarbejdes i dyrkningsvejledningerne, med henblik på at give avlerne vejledning om hvilket niveau pesticid anvendelsen kan ligge på med en hensigtsmæssig dyrkningsstrategi.

Herudover vil det på baggrund af input fra Frugt- og grønt rådgivningen blive vurderet om, der er grundlag for at indarbejde yderligere anvisninger på hvordan pesticidanvendelsen og restindholdet i frugt og grønt kan reduceres, i dyrkningsvejledningerne.

9.8 Obligatorisk kontrol med sprøjteudstyr i gartneri og frugtavl

Som oplyst af Fødevareministeriet, foretager Plantedirektoratet stikprøvevis eftersyn af sprøjteudstyr på jordbrugsvirksomheder. Disse eftersyn foretages på marksprøjter

9.9 Fastsættelse af miljøstandarder for sprøjteudstyr og undersøgelser af sprøjteudstyrets betydning for indholdet af rester i frugt og grønt

Fødevareministeriet har oplyst, at EU-kommissionen overvejer i øjeblikket muligheden for at harmonisere miljøstandarder for sprøjteudstyr.